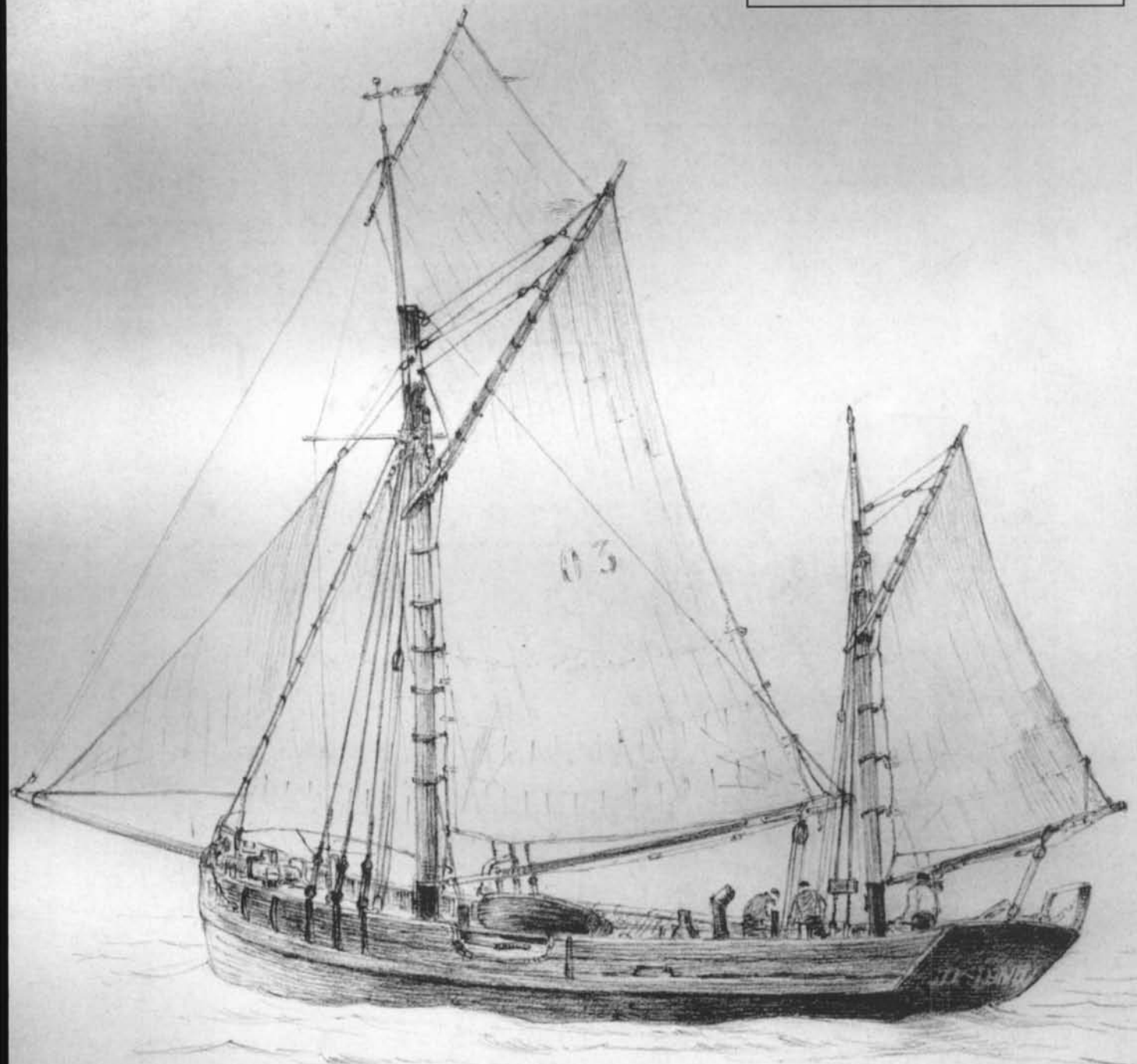

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

P.408954

MAANDBLAD

NOVEMBER 2004

V.U. Omer Vilain - Rogierlaan 38/11 - 8400 Oostende

DE PLATE

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

lid van de unie der belgische periodieke pers

maritiem tijdschrift

Neptunus v.z.w.

Postbus 17

8400 Oostende

Tel. en Fax: **059/80.66.66**

e-mail: **vzw.neptunus@pi.be**

Neptunus een Belgisch Maritiem tijdschrift

Met informatie

..... over de **Marine**

..... over de **koopvaardij**

..... over **vreemde oorlogsbodems**

..... over ons **maritiem verleden**

..... over de **havenactiviteiten** en

over nog zoveel meer **interessante maritieme aangelegenheden**

Abonneer U

of schenk uw vrienden of kennissen een abonnement

Jaarlijks abonnement: € 15

Beschermd abonnement: € 20

Weldoend abonnement: € 30

te storten op rekening **473-6090311-30**
van Neptunus, Postbus 17, 8400 Oostende

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.).

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.

Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 33

NUMMER 11

MAAND november 2004

Prijs per los nummer: € 1,50

IN DIT NUMMER

blz. 229: **S. VAN DAELE**: Bloempot op sokkel.

blz. 231: **N. HOSTYN**: Antony-foto's: een iconografische goudmijn voor het Oostende van het interbellum (5).

blz. 237: **F. COOPMAN**: Vier Oostendse vrouwen naar Olympische Spelen van Londen 1948.

blz. 245: **P. VANSLAMBROUCK**: Alle korte films van Raoul Servais uit op DVD.

blz. 246: **J. BECKMAN**: Aanmerkingen bij "Een zicht van Oostende" van R. Weise.

blz. 251: **O. VILAIN**: Muziekpartituren uit de 19^e eeuw.
Verbetering.

blz. 252: Aanvulling en publicatie.

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.

Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.

Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24

750-9109554-54

000-0788241-19

Het Bestuur

Erevoorzitter:

August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Voorzitter:

Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter:

Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:

Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289

E-mail: de.plate@pandora.be

Penningmeester:

Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.

E-mail: falise.jp@planetinternet.be

Leden:

Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.

Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.

Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.

Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.

Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Serge VAN DAELE: Coupurestraat 7, 8450 Bredene.

Norbert HOSTYN: Museum voor Schone Kunsten, Wapenplein, 8400 Oostende.

François COOPMAN: Wilgenlaan 38, 8400 Oostende.

Patrick VANSLAMBROUCK: Fortuinstraat 6, 8400 Oostende.

Jean BECKMAN: Violierenlaan 74, 8400 Oostende.

Omer VILAIN: Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.

Ivan VAN HYFTE: Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.

NOVEMBER-ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten op

donderdag 18 november 2004 om 14.30 uur en 20.00 uur

in de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. L. Colensstraat 6.

Filmnamiddag en - avond: OOSTENDE IN BEELD - FILMS OVER GEBEURTENISSEN IN ONZE STAD

Wilt U de maidentrip van de Jumboferry "Prins Filip" vanuit Oostende meemaken of de tewaterlating van de 0.228 op de werf Beliard in maart 1930 of prins Karel volgen bij de inhuldiging van een Oostends paviljoen?

U ziet het gieten van het kunstwerk "Ik James Ensor" van Daniël Spoerri en het plaatsen van het werk op de Albert I Promenade.

Ge kunt meegenieten van een receptie in de Stadsbibliotheek anno '70.

Wij volgen het bezoek van Miss France en Miss België aan het vooroorlogse Oostende. Om nog niet te spreken van Oostende voor Anker en andere feesten en plechtigheden.

Een journaal van zeer oude, oude en nieuwe films over het leven in ons Oostende.

Films die iedere Oostendenaar wil zien.

En zoals het in een goede cinema past is er een namiddag- en een avondvertoning. Kinderen toegelaten.

OPGELET

Wegens de viering van ons 50-jarig bestaan op zaterdag 27 november vindt deze filmavond plaats op de tweede laatste donderdag van de maand en niet zoals gewoonlijk op de laatste donderdag.

HET OOSTENDS HISTORISCH MUSEUM ZAL UITZONDERLIJK
GESLOTEN ZIJN OP
ZATERDAG 27 NOVEMBER 2004

VIERING 50-JARIG BESTAAN
OOSTENDSE HEEM EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring "De Plate" heeft de eer zijn leden en sympathisanten uit te nodigen op de viering ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Kring

op zaterdag 27 november 2004 om 10u30
in zaal Iridia
Wellingtonstraat 1, 8400 Oostgende

Programma:

- 10u30: Welkomstwoord door de voorzitter dhr. Omer Vilain.
Toespraken door dhr. Jean Marie Lermytte, voorzitter "Heemkunde West-Vlaanderen".
en door dhr. Johan Verstreken, Schepen van Cultuur.
Muzikale intermezzo's door zanggroep BonHomini.
- 11u30: Huldiging van verdienstelijke bestuursleden.
- 12u00: receptie aangeboden door de Kring.
- 13u00: Feestmaaltijd.

Menu:

Gemarineerde zalm met verse dille, limoen en roze peper onder een bergje van gemengde sla
Romig soepje van garnalen
Duo van kwarteltournedos met sausje van cognac en kleine druifjes
appeltjes gevuld met gestoofd witloof en amandelkroketjes
Ijsgekoelde nougat met vruchtensausje
Koffie met versnaperingen

Deelname aan de feestmaaltijd kost € 31 per persoon, dranken aan tafel niet inbegrepen.

Men kan deelnemen door storting op rekening 380-0096662-24
Heemkring De Plate
H. Serruyslaan 78/19 - Oostende

met vermelding "Feestmaaltijd x personen" en **dit tot en met 18 november.**

Aangezien de beperkte parkeermogelijkheden raden wij onze leden aan zoveel mogelijk het openbaar vervoer te gebruiken.

Wij vestigen de aandacht van onze leden ook op het feit dat er in december GEEN kleinkunstmiddag is.

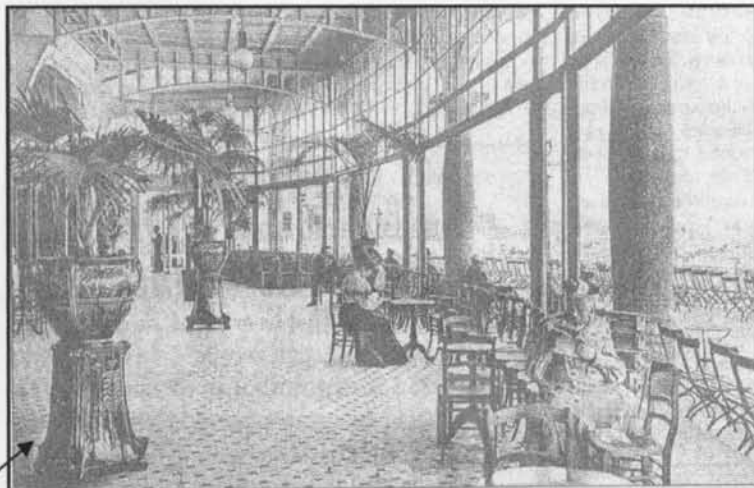
Wij doen dan ook een warme oproep aan onze leden om zo talrijk mogelijk aanwezig te zijn en op viering en op de feestmaaltijd.

BLOEMPOT OP SOKKEL

door Serge VAN DAELE

In een Zeewachtnummer van september 2004 las ik het artikel van voorzitter Dhr O. Vilain betreffende de pracht en praal in het oude Casino.

In het artikel komen de bloempotten ter sprake die volgens Dhr O. Vilain nu wel "onbetaalbaar" zijn geworden.

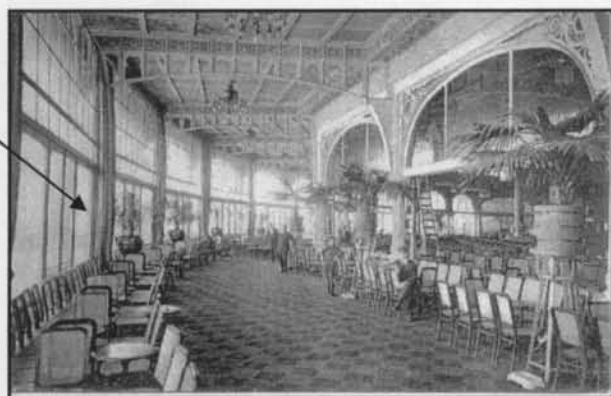
Naar aanleiding van dit artikel lijkt het mij toch interessant om te melden dat er toch één van die prachtige bloempotten met sokkel gered is van verkoop of afbraak.

Ze staat fier in de hall van de Oostendse hotelschool (KTA1).

Hoogstwaarschijnlijk het allerlaatste exemplaar van wat blijkt ooit een serie geweest te zijn.

Aan de hand van een reconstructie met

oude postkaarten en fotomateriaal kon ik er ongeveer een 20-tal tellen die verspreid opgesteld stonden in het casino. Wanneer men oude foto's bekijkt van grote hotels zal men steeds bemerken dat er palmiërs in de hall of vestibule aanwezig waren. Het was een teken van rijkdom en luxe. De voornaamste reden was echter dat dergelijke zaken (hotels, casino, clubs) altijd voorzien waren van hoge plafonds en grote ruimten. De palmiërs hadden een ruimtebrekend effect en groeiden daardoor veel beter en sneller dan in het kleine huisje van de gewone werkmán.

Gezien de sierlijke bloempotten al voorkomen op postkaarten van 1903 kunnen wij er dus van op uit gaan dat ze minimum 102 jaar oud zijn.

Menig bezoeker aan de Hotelschool van Oostende staat soms verbaasd te kijken naar dit prachtexemplaar.

Ieder schooljaar opnieuw leggen de leraars aan de nieuwe leerlingen uit hoe die bloempot (samen met nog andere prachtige stukken van oude hotels) in de Hotelschool terecht gekomen is.

De hierna geschreven uitleg van de oorsprong van de bloempot heb ik **nog niet** naar waarheid kunnen controleren.

De informatie kwam bij mij via mondelinge overlevering terecht van een gewezen zaalmeester van het Casino en een poetsvrouw van het Gerechtsgebouw.

Wat opvalt is dat de stad "Nice" regelmatig voorkomt in de uitleg. Er zal dus wel iets van waarheid inzitten?

1^e versie: de bloempotten zouden zijn uitgeleend door het Casino van Nice aan de Stad Oostende, maar door WOI niet meer teruggekeerd naar Nice.

2^e versie: er zouden nog identieke bloempotten in de kelders van het huidige Casino van Nice aanwezig zijn.

3^e versie: de bloempotten werden na de afbraak van het Oostendse Casino in 1942 verkocht door

het hoofd van de Kommandantur aan een zekere Mr Logge van Jabbeke die ze in de beginjaren 50 doorverkocht aan het Casino van Biarritz. Vandaaruit zouden ze ergens in Nice beland zijn.

Wat er ook van zij, feit is dat we met zekerheid hebben kunnen achterhalen dat er een 3-tal bloempotten terecht gekomen zijn tijdens de oorlog in het voorlopige Stadhuis (het huidige

Gerechtsgebouw).

Daar bleven ze zeker tot de nieuwbouw van het huidige Stadhuis klaar was.

Zie foto (achtergrond) met Dhr Piers.

In het begin van de jaren zestig kwam er zeker één exemplaar naar het toenmalige SHTIO. Daar verdween de bloempot in de kelders tot in de beginjaren tachtig. Sedert 1982 siert de bloempot de receptiehall van de hotelafdeling.

Op feestelijke momenten (opendeur dag, bezoek van hooggeplaatste gasten) wordt de bloempot voorzien van prachtige bloemstukken of een grote palmier. Een eerbetoon aan de pracht en praal van het oude Casino!!

De bloemen"vaas", prachtig versierd ter gelegenheid van de stichting van de "Vintage Club" in 1989, in de Oostendse hotelschool.

**ANTONY-FOTO'S UIT HET MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN OVERGEDRAGEN
AAN HET STADSARCHIEF OOSTENDE**

**EEN ICONOGRAFISCHE GOUDMIJN VOOR HET OOSTENDE VAN HET
INTERBELLUM (5)**

door Norbert HOSTYN

Nr. 290236/7

De concertzaal van het Casino-Kursaal versierd voor het "Bal du Rat Mort".

Nr. 60336/2

Reddingsboot?

Nr. 250336/22

Wrakken van vissersboten in het derde dok.

Op de achtergrond: Hotel des Thermes, hoek Aartshertoginnestraat, huizen Vindictivelaan tot aan het O.L. Vrouwecollege.

Speciaal te vermelden: stadstram.

Nr. 180436/5

Overzicht van de havenwerken (overigens identiek aan 30236/1).

Nr. 210436/20

Vissersboot met walvisachtige in het eerste handelsdok.

Nr. 230436/23

Groepsfoto in een volksbuurt.

Aanleiding tot de foto niet geïdentificeerd.

Straat niet met zekerheid geïdentificeerd (Sint Franciscusstraat?).

Herkenbaar : Stadssecretaris Michel Surmont (persoon met bolhoed rechts van vrouw in het midden van de foto).

Nr. Zonder nummer (1936)

Havenwerken op de Oosteroever¹.

Op de achtergrond: de huizen van de Visserskaai.

Nr. Zonder nummer (1936)

Havenwerken op de Oosteroever.

Op de achtergrond: vuurtoren en andere havengebouwen.

Nr. 270436/5

Havenwerken op de Oosteroever.

Op de achtergrond: de nieuwe vismijn².

Nr. 270436/6

Havenwerken op de Oosteroever.

¹ BGO/2.898, 3.004

² BGO/3.004

Nr. 270436/7
Havenwerken op de Oosteroever.

Nr. 270436/9
Havenwerken op de Oosteroever.
Op de achtergrond: de vuurtoren.

Nr. 270436/13
Havenwerken op de Oosteroever.

Nr. 10536/3
Havenwerken op de Oosteroever.

Nr. 140736/4
Havenwerken op de Oosteroever.
Het plaatsen van sluisdeuren.
Op de achtergrond: de vismijn³.

Nr. 140736/6
Havenwerken op de Oosteroever.
Het plaatsen van de sluisdeuren.

Nr. 140736/8
De paardenrenbaan te Bredene.
Zicht op de tribune.

Nr. 260736/23
De paardenrenbaan te Oostende⁴.
Sfeerbeeld op de tribune.

Nr. 90836/4
Nr. 90836/7
Symfonisch orkest met zang in het Casino-Kursaal.
Zicht op het publiek van op de orkesttribune.

Nr. 160836/4
Zicht op de buitenzijde van de Wellingtonrenbaan met café-terras.

Nr. 170836/25
Miniatuurgolf in het Leopoldpark.

Nr. 220836/1
Zicht op de havenwerken op de Oosteroever.
Panoramische opname van op de vuurtoren.

Nr. 280836/1
Havenwerken op de Oosteroever.
Sluizencomplex.

³ BGO/3.004

⁴ BGO/3.743

Nr. 280836/2
Havenwerken op de Oosteroever.
Zicht op de sluisdeuren.

Nr. 280836/3
Zicht op de havenwerken op de Oosteroever.
Sluizencomplex.
Op de achtergrond: zicht op de Visserskaai.

Nr. 110936/1
"Semaine de Propagande Maritime"
Zicht op het derde, tweede en eerste handelsdok van op het IJzerpanorama.
Speciaal te vermelden: schoolschip "Mercator" aangemeerd in tweede handelsdok, zicht op verdwenen politiebureau van het Hazegras en het stationsgebouw op het Hazegras.
Uiterst rechts op de foto is het allereerste station op het Hazegras (architect Payen) te zien. Dit stationsgebouw was geïntegreerd in het neo-gotische station uit 1883.
Uniek zicht waarop de drie handelsdokken duidelijk te zien zijn.

Nr. 110936-2
"Semaine de Propagande Maritime"
Zicht op het derde, tweede en eerste handelsdok vanop het IJzerpanorama. Alle bebouwing rond de dokken goed zichtbaar : vanaf het pand links naast het Ibis-hotel op de Vindictivelaan, al over het Zeestation, de oude stadsdepots (toen ijsfabriek) , het politiebureau van het Hazegreas tot en met het station. Op het voorplan het derde dok en de Sint-Jansbrug (waarover de tram toen reed), tal van grote, vreemde vaartuigen in de haven, alsook de Mercator. Een tram draait het Vandersweepplein op.

Nr. 110936/3
Nr. 110936/4
Nr. 110936/7
Nr. 110936/6
Havenwerken op de Oosteroever.
Sluizencomplex.

Nr. 120936/2
Het oorlogsschip "Grecale" aangemeerd in het eerste handelsdok.
Op de achtergrond: de Vindictivelaan vanaf de Christinastraat tot drie huizen voorbij de hoek Dekenijstraat.
In het kader van de "Semaine de Propagande Maritime" (duidelijk een voorloper van "Oostende voor anker"!)

Nr. 120936/3
Het oorlogsschip "Grecale" aangemeerd in het eerste handelsdok.
Zicht vanaf het tweede handelsdok met zicht op de Kapellebrug en de Vindictivelaan vanaf hoek Kapellestraat tot aan het Loodswezengebouw.
In het kader van de "Semaine de Propagande Maritime"

Nr. 140936/1
Het oorlogsschip "Grecale" vaart de handelsdokken uit.
Opname ter hoogte van het station.
In het kader van de "Semaine de Propagande Maritime"

Op de achtergrond: links: huizen Vindictivelaan tot aan het Waterhuis; in het midden: de Sint-Petrus en Pauluskerk met daarvoor het oorlogsmonument (helemaal achter rechts van de Sint-Petrus en Pauluskerk: dak van Dominicanenkerk en toren van het Postgebouw); huizen op het Sint-Petrus en Paulusplein en langs de Visserskaai.

Op te merken: tramstellen vóór het Sint-Petrus en Paulusplein.

Nr. 140936/2

Het oorlogsschip "Grecale" vaart de handelsdokken uit.

In het kader van de "Semaine de Propagande Maritime"

Opname uit de hoogte ter hoogte van het station. Weids panorama over de drie dokken met van links naar rechts : het afleidingskanaal met aanpalende gebouwen op de westeroever, het oude stadsdepot (toen ijsfabriek), , het commissariaat, het station, de graanhandel Lanoye, , de huizen in de Stockholmstraat, de Vindictivelaan, de Pilotage en de aanpalende restaurantjes.

In het tweede dok het nog steeds vertrouwde silhouet van de "Mercator".

Tussen de Vindictivelaan en de Stationsbrug staat één van de openbare uurwerken met publiciteitspanelen die deel uitmaakten van de overeenkomst omtrent het aanleggen van het Bloemenuurwerk. Deze klok en deze van het station laten toe tot op de minuut te dateren : 14 september 1936, 11.45h...

Nr. 160936/20

De boegspriet van de "Mercator".

Achtergrond: de Vindictivelaan vanaf het Loodswezengebouw tot aan het Waterhuis.

In het kader van de "Semaine de Propagande Maritime"

Nr. 161036/3

Havenwerken op de Oosteroever.

Sluizencomplex.

Nr. 121136/1

Zicht op de Vlaanderenstraat, huizenrij tussen de Langestraat en de Van Iseghemlaan, westzijde.

Links: hoek met Langestraat en doorkijkje in de Vlaanderenstraat richting Wapenplein.

1937

Nr. 230137/7

Havenwerken op de Oosteroever.

De sluisdeuren.

Nr. 110237/2

Astrid-Van Imschootschool Oostende, opvoering kinderkerstspel "Bertjes Kerstdroom" van K. Savonie en A. Mouqué.

Groepsfoto.

Nr. 60337/1

Havenwerken op de Oosteroever.

Opname van op de vuurtoren.

Op de achtergrond: zicht op de stad Oostende.

Nr. 260337/1

Groepsfoto personeel baggerwerken Decloedt.

Nr. 220537/5

Zicht op het Wapenplein bij nacht.

Op het Wapenplein publicitair promotiepviljoen "Het goed verlichte huis van Philips".

Deze paste in een reeks manifestaties rond het thema "licht" : er was een stoet, er waren illuminaties van de voornaamste gebouwen...

Nr. 20637/1

Optocht met militair karakter.

Locatie: Kapellebrug.

Op de achtergrond: het Oude Station.

Nr. 20637/9

De Adolf Buylstraat⁵, kruispunt met de Christinastraat en huizen links en rechts van het kruispunt.

Nr. 30737/2

Paardenrenbaan Wellington⁶.

Foto ter hoogte van het nieuw gebouwde gedeelte.

Op de begane grond: Gouverneur Baels en Burgemeester Moreaux. Op de trappen o.a. de heer Henri Smislaert links en de stadssecretaris Surmont in het midden.

Nr. 30737/1

Paardenrenbaan Wellington⁷.

Zicht op het nieuw gebouwde gedeelte.

Nr. 110737/27

Miss-verkiezing op het strand.

Nr. 120737/3

Overzichtsfoto havenwerken Oosteroever.

De voltooide sluis en het nieuwe visserijdok.

Op de achtergrond uiterst interessant: panorama van de stad.

Nr. 120737/4

Vormt samen met voorgaande een panoramisch beeld.

Op dit gedeelte zien we de staketsels, Klein Strand en ruime omgeving.

Nr. 270737/3

Nr. 270737/6

Trekking van de Koloniale Loterij in het Kursaal.

De trekking had niet alleen naar naam een koloniaal tintje : naast elke geuniformeerde manspersoon die het nummer van de eenheden, tientallen, honderdtallen, enz. in de lucht houdt, staat een... ... neger in een potsierlijk pak gestopt die de genummerde balletjes uit de draaiende nummerkorven moest nemen!

Nr. 250837/3

Ruiters op het strand.

Nr. 290837/5

Wellingtonrenbaan⁸, tribune.

⁵ BGO/4.054

⁶ BGO.3.743

⁷ BGO/3.743

⁸ BGO/4.743

Nr. 50937/2

De Concertzaal van het Casino-Kursaal.

Op de orkesttribune: een niet geïdentificeerd hamonieorkest.

1938

Nr. 60338/5

Carnavalsgroep "De Apen".

Locatie: vóór het Politiebureau op het Hazegras.

Nr. 160438/6

Balzaal en restaurant in het Casino-Kursaal.

Nr. 210438/5

Zicht op de Visserskaai, het vissersdok en de werken voor het inschepingsgebouw van de pakketboten Oostende-Dover⁹.

Nr. 160638/1

Bouw van het Gerechtshof¹⁰, Canadaplein.

Nr. 170638/16

Het pas afgewerkte gebouw van de Katholieke Volksbond, Stockholmstraat (nu Kan. Dr. L. Colensstraat; Architect Louis Carbon).

Nr. 170738/4

Zicht op een spektakel in het Leopoldpark, zicht op kiosk en vijver.

Nr. 250738/6

Gezicht op de Euphrosine Beernaertstraat (rechts; het gedeelte langsheen het Leopoldpark).

Links en in het midden van de foto: een gedeelte van het terrein van het oude Gasgesticht¹¹ en andere huizen in dezelfde rij.

Gefotografeerde zone komt overeen met de locatie van het huidige Gerechtshof. De bouw van het Gerechtshof was toen reeds begonnen. Wellicht nam Antony die foto omdat de site weldra van uitzicht zal veranderen.

Nr. 140838/10

Gezicht op de Zeedijk aan Petit Nice.

Nr. 170838/4

Het Bloemenuurwerk¹².

Nr. 180838/5

Petit Paris.

Hoek Torhoutsesteenweg-Koninginnelaan.

⁹ BGO/2.892

¹⁰ BGO/3.899, 3.970

¹¹ BGO/2.354

¹² BGO/3.902, 4.006, 6.198

Vier Oostendse vrouwen naar de Olympische Spelen van Londen 1948

door François COOPMAN

Inleiding:

De Olympische Spelen, de beroemdste onder de vier grote nationale feesten der Grieken, werden sedert 776 v.C. (1) om de vier jaar, op de 1^e volle maan na de zomerzonnestand, begin juli, in Olympia gevierd ter ere van Zeus (2).

Na een onderbreking van 1500 jaar werden in 1896, op initiatief van de Fransman Pierre de COUBERTIN, de Olympische Spelen in ere hersteld. Hiertoe werd besloten op een congres dat in 1894 te Parijs in de Sorbonne plaats greep, waar de 22 vertegenwoordigde landen het 'Comité International Olympique' (C.I.O.) oprichtten. Elke Olympiade (4 jaren) van de moderne tijdrekening, wordt gevierd door het houden van Olympische Spelen in het 1e jaar. Voor het eerst werden de 'moderne' Olympische Spelen in 1896 in Athene gehouden met de deelname van 13 landen en 280 deelnemers (3).

Een eerste onderbreking kwam toen de Eerste Wereldoorlog uitbrak. In 1916 waren er dus géén Olympische Spelen, maar vier jaar later werd België uitgenodigd de Olympische Spelen te organiseren in Antwerpen. Een tweede onderbreking kwam er toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak, zodat 1940 en 1944 verstoken bleven van deze Wereld Sportorganisatie. De eerste naoorlogse Olympische Spelen gingen door in 1948 in Londen.

De laatste vooroorlogse Olympische Spelen grepen plaats van 1 tot 16 augustus 1936 in Berlijn en werden bijgewoond door vertegenwoordigers van 49 landen met in totaal 3.956 deelnemers, inclusief 328 vrouwen. De Duitsers vormden de Olympische Spelen om tot een gigantisch propagandacircus ten voordele van de Nazipartij en haar racistische ideeën. Joden in verschillende landen vroegen om een boycot van deze Olympische Spelen, een voorstel dat in de U.S.A. slechts op het nippertje afgesloten werd. De Amerikaanse kleurling, Jesse OWENS, sprong naar de Olympische onsterfelijkheid en won vier gouden medailles. Deze prestatie werd niet in dank afgenomen door de Führer, Adolf HITLER, die naliet de donkerhuidige atleet te feliciteren met zijn wereldprestatie. Op de eindceremonie werd, zoals gebruikelijk de volgende kandidaat-inrichter voorgesteld; door de micro werd op plechtige wijze, in volledige stilte en in aanwezigheid van 100.000 toeschouwers afgeroepen: "Ich rufe die Jugend der Welt nach Tokio".

De Tweede Wereldoorlog zou daar echter een stokje voor steken. De volgende Olympische Spelen zouden pas in 1948 doorgaan in Londen. Duitsland noch Japan werden door hun oorlogsverleden toegelaten eraan deel te nemen. De Olympische Spelen van Berlijn waren qua organisatie, tot in de perfectie voorbereid en uitgevoerd met een 'Gründlichkeit' eigen aan de Duitse samenleving. De aanwezige Poolse Ambassadeur kon niet nalaten zijn Franse collega in het oor te fluisteren: "We moeten behoedzaam zijn voor een land met een dergelijk organisatorisch talent, het zou evenzeer gemakkelijk zijn een leger te mobiliseren:"... Polen zou uiteindelijk het eerste slachtoffer worden van de Duitse agressie!

De Selectie:

Oostende had twee sportverenigingen, namelijk de OSTEND SWIMMING CLUB (O.S.C.) (4) en de OOSTENDSE TURNVERENIGING NOORDZEE (O.T.V.) (5), die in aanmerking

kwamen om kandidaten voor te dragen die eventueel konden opgenomen worden in de Belgische Olympische ploeg.

Twee zwemsters, namelijk Fernanda CAROEN en Yvonne VANDEKERCKHOVE, beheersten reeds jaren de zwemsport in België, terwijl ze beiden, op Europees niveau, heel wat ondervinding hadden opgedaan. Aan hun selectie was er geen twijfel mogelijk, zij hadden letterlijk en figuurlijk reeds veel water doorzwommen.

In 1938 was F. CAROEN 3^e geëindigd op de 400 m vrije slag ter gelegenheid van de Europese kampioenschappen die plaats grepen in het zwembad van Wembley Stadion. Zij zwom ook twee wereldrecords op de weliswaar officieuze afstanden van de 500 en 1.000 yards en in 1940 werd haar de Nationale Trofee voor Sportverdienste toegekend (6).

Y. VANDEKERCKHOVE kreeg op 14 jarige leeftijd haar eerste zwemlessen van een familielid, werd opgemerkt door Edmond (Mong) EVERAERTS, oefenmeester (7) van O.S.C. en werd onmiddellijk opgeleid tot competitiezwemster. Zij behaalde haar eerste nationale titel op 16 jarige leeftijd en zoals haar vriendin F. CAROEN, behaalde zij ieder jaar de Belgische kampioenstitel. Eén van de hoogtepunten in haar sportieve loopbaan was het behalen, in 1939, van het wereldrecord over de 500 m schoolslag. In 1950 werd haar de gouden medaille van Sportverdienste toegekend.

In juli '48 namen beide zwemsters nog deel aan de Belgische kampioenschappen die plaats grepen in Antwerpen en, zoals verwacht, behaalden beide zwemsters de Belgische titel. F. CAROEN won de 400 m en de 100 m met een straat verschil terwijl Y. VANDEKERCKHOVE na felle tegenstand de 200 m streek won. Kort voor hun vertrek naar Londen, namen beide zwemsters nog deel aan een internationale zwemmeeting in Parijs. Yvonne won er de 200 m streek, doch Fernanda liet zich verrassen door de Franse kampioene DELMAS. Het was een zwemmeeting met een lach en een traan!

Het samenstellen van een ploeg kunstturnsters voor de Olympische ploeg was niet zó eenvoudig. Verschillende Belgische turnverenigingen beschikten over een stel talentvolle turnsters en uiteindelijk werden door de Belgische turnbond 12 turnsters, waaronder 4 Oostendse O.T.V. leden (8), aangeduid om deel uit te maken van de pré-Olympische ploeg. Na de ziftingproeven zouden er 8 effectieven en 2 reserves overblijven.

De Voorbereiding:

De voorbereiding van twee Belgische ploegen kan natuurlijk niet vergeleken worden met de pré-Olympische proeven van heden. De hedendaagse atleten moeten eerst een circuit kwalificatie toernooien afwerken en moeten daarbij ook nog een Olympische limiet bereiken. Voor de Olympische Spelen van Athene 2004 was de Belgische turnster, de 16 jarige Aagje VAN WALLEGHEM, genoodzaakt zich te verplaatsen naar Brazilië om de Olympische limiet te bereiken, waar ze ook in slaagde. Ook de pré-geselecteerde zwemsters, kandidaten voor Athene 2004, kregen geen geschenken. Zij dienden hun proeven af te leggen op de Europese kampioenschappen te Madrid, maar geen enkele zwemster slaagde daarin. Mirakels gebeuren soms op een voetbalveld maar nooit in een zwembad!

De voorbereidingen van onze twee Oostendse zwemsters, onder leiding van E. EVERAERT, gingen door in de armoedige installaties van de O.S.C., in " 't bosje". Yvonne sprong 's morgens vroeg op haar fiets en om 06.30 uur lag ze reeds "te water" terwijl de waterratten nog aan het stoeien waren aan de waterkant. Drie maal daags, mooi of slecht weer, het vuile water in (9).

Y. VANDEKERCKHOVE behaalde haar eerste Belgische titel op 16-jarige leeftijd

De Trofee voor Sportverdienste werd in 1940 toegekend aan de Oostendse zwemster F. CAROEN, de eerste vrouw aan wie deze fel begeerde onderscheiding werd toegekend.

Staande van links naar rechts:

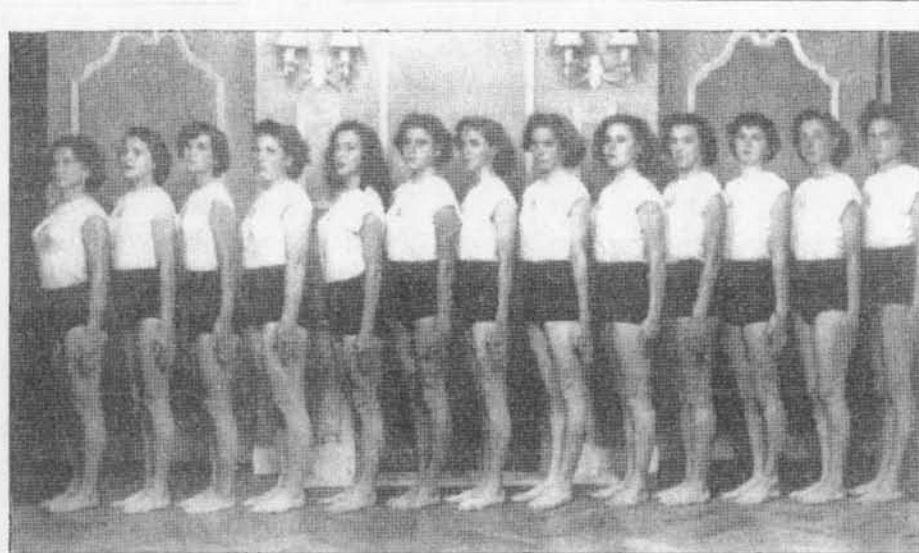
DEPOORTER, R. ELLEBOUDT, Mw. CAROEN, Dhr. CAROEN, VANDERHEYDEN, ZAZOFSKA, DE RAEVE, ONBEKEND, Y. VANDEKERCKHOVE

Zittend van links naar rechts:

E. EVERAERT, F. CAROEN, de Brusselse Burgemeester VAN DE MEULBEBROUCKE, LIPPENS

F. CAROEN (rechts) en Y. VANDEKERCKHOVE op stap in Londen.
Yvonne schonk haar Olympische sportuitrusting aan het Mode Museum van Hasselt

O.T.V. Noordzee had geen tekort aan keurturnsters

Steeds maar "weg en were", nu eens slechts gebruik makend van de benen en dan de armen. Na de morgenstraining, snel naar huis voor een stevige maaltijd en terug naar het bosje, het water in.

De voorbereiding van de Belgische turnploeg ging door in Vorst, in een school gelegen in de Hallestraat en bestond uit een "doorgedreven training" onder leiding van de heer MOENS. Iedere zaterdag en zondag vertrokken de 4 Oostendse turnsters 's morgens vroeg met de trein naar Vorst. De zaterdag werd de gehele dag geoefend, de zondag stopte men om 12 uur en uiteindelijk werden de turnsters M. T. DEGRYSE en M. L. INGELBRECHT aangeduid, om deel uit te maken van de Olympische ploeg.

Verwachtingen:

Het was een feit dat voor beide Oostendse zwemsters de Olympische Spelen acht jaar te laat kwamen. Beide zwemsters hadden vóór de oorlog hun beste resultaten bereikt maar de oorlogsjaren hadden hun belovende sportloopbaan onderbroken. Hun snelheid en kracht was er nu niet op verbeterd, integendeel. De voorzitter van de Belgische Zwembond maakte zich geen te grote illusies, maar verwachtte wel 'eerbare' resultaten. Hij rekende niet op Olympische medailles maar wel op een finaleplaats voor beide zwemsters.

"Sommige enthousiaste sportvrienden hopen op een schitterende overwinning van onze Olympische turnploeg, hebben zij immers over twee jaar de eerste plaats niet veroverd tegen o.a. Zweden, turnland bij uitstek (10). Maar bij het bestuderen van het opgelegde turnprogramma voor de Olympische Spelen, moeten wij vaststellen dat ons turnonderricht, vergeleken met het buitenland, op een laag pitje staat. Praktisch geen financiële tussenkomst van de Staat, een turnonderwijs dat niet ver boven nul staat en onderrichters die na hun gewone dagtaak zich kosteloos ter beschikking stellen om de jeugd op te leiden.

In het buitenland staan in speciale trainingskampen de best betaalde techniekers ter beschikking van turners en turnsters die dag na dag van een goede opleiding genieten en zich geen financiële kopzorgen hoeven te maken. Hun werkverlet wordt rijkelijk vergoed, iets dat onbestaande is voor onze turnsters. Maar hopelijk bereiken wij een eervolle plaats op de 'Olympische Spelen'.

Dat waren de wijze woorden van het lokale weekblad 'De Zeewacht'. Maar de Olympische slogan 'deelnemen is belangrijker dan winnen' was reeds voorbijgestreefd en vervangen door 'snel, sneller, snelst'.

In de Oostendse turnkringen werd wel verbaasd opgekeken toen de Belgische Turnbond besliste geen turners af te vaardigen naar Londen. Volgens deze heren hadden onze turners geen enkele kans zich te onderscheiden. Terecht werd echter opgemerkt dat de O.T.V. NOORDZEE beschikte over twee uitstekende turners, namelijk Thuur DEFER en Henry BODDAERT die gezien hun prachtige prestaties op nationaal gebied als beloning toch een plaats verdienden in een Olympische turnploeg. T. DEFER en H. BODDAERT waren respectievelijk 1^e en 2^e geëindigd op het Belgische Kampioenschap; sedert 1933 was T. DEFER steeds 1^e of 2^e geëindigd. Doch deze prestaties werden niet gewaardeerd door de heren van de Belgische turnbond. Hun hoop was gevestigd op de damesploeg. Hoop doet leven en doet nooit kwaad!

Londen 1948:

De Spelen van 1948 stonden in het teken van de soberheid: het Verenigd Koninkrijk had zes jaren oorlog achter de rug en nog steeds was voedsel, uitgenomen brood en kledij, op de bon. De 'Luftwaffe' had lelijk huis gehouden boven Londen, maar Wembley en de onmiddellijke omgeving waren gespaard gebleven. Rond het Wembley Stadion werden, met behulp van Duitse

krijgsgevangenen, nieuwe toegangswegen aangelegd en het stadion zelf (11) kreeg een opknapbeurt met o.a. een nieuwe sintelbaan.

Op 21 juli 1948 meldde 'Het laatste Nieuws':

..."dat slechts de helft van de toegangskaarten verkocht waren. De Britten hadden slechts belangstelling voor het voetbal, de paardenrennen en het cricket. De deelnemende landen hadden weinig toegangskaarten gekocht. De U.S.A. zond 90% van de hun toegestane kaarten terug. Volgens een woordvoerder van het Olympisch Comité was de politieke toestand en het gebrek aan deviezen de oorzaak van de teleurstellende belangstelling".

De Olympische Spelen zouden echter uitgroeien tot een overweldigend succes!

De meeste delegaties hadden voor hun eigen bevoorrading gezorgd. Y. VANDEKERCKHOVE herinnert zich dat haar oefenmeester, E. EVERAERT, zoon van een gekende slager, een valies volgestopt met allerlei vleeswaren had meegebracht want ook de waterpoloploeg maakte deel uit van de Olympische zwemploeg. Maar Yvonne beweert dat zij noch F. CAROEN, iets gezien hebben, laat staan geproefd hebben van de Belgische delicatessen en zij waren aangewezen op de povere Britse oorlogskosten.

Op 27 juli scheepte de zwemploeg in aan boord van de gloednieuwe 'Prince Philippe' richting Dover terwijl de turnploeg vertrok op 7 augustus (12). Van een Olympisch dorp was er geen sprake, de mannen kwamen terecht in één van de talrijke militaire kampen die Londen rijk was, terwijl de dames een onderkomen vonden in een school in het centrum van Londen. Dit zorgde meteen voor communicatieproblemen gezien de beide oefenmeesters mijlen ver van hun leerlingen verwijderd waren.

Op 30 juli grepen de eerste ziftingen plaats van de 100 m vrije slag en F. CAROEN werd verrassend uitgeschakeld. Hoewel de 100 m niet haar beste discipline was, had men toch tenminste op een halve finale plaats gerekend. Haar mooiste prestatie was echter weggelegd voor 7 augustus. Ook Y. VANDEKERCKHOVE liep tegen de lamp, zij geraakte niet door de halve finale van de 200 m schoolslag. Zij sneuvelde op de 4^e plaats met een tijd van 3'09"7/10, een tijd beneden haar mogelijkheden. Volgens Yvonne te wijten aan lichte ongesteldheid.

Op 5 augustus startte men met de ziftingen van de 400 m vrije slag en in die discipline zou F. CAROEN het bewijs leveren dat ze nog tot de wereldtop behoorde. Op de ziftingreeks eindigde ze 2^e met een gematigde tijd van 5'29"2/10.

Op de halve finale behaalde ze opnieuw een tweede plaats in 5'26"1/10 en in de finale eindigde ze op de 4^e plaats in een tijd van 5'26"3/10. In de halve finale en de finale had de 28-jarige F. CAROEN het Olympisch record van 1938 gebroken!

Van het optreden van onze turnsters is er niets vermeld in onze lokale weekkranten! Ook de nationale pers had weinig belangstelling voor het optreden van onze dames. Na de vrije oefeningen stond België als 10^e op de vóórlaatste plaats met 57,40 punten. De Zweedse dames hadden de leiding veroverd met 63,90 punten. Vóór aanvang van de laatste twee proeven stond België, met 106,45 punten op de negende plaats. Uiteindelijk ging de zó begeerde gouden medaille naar Tsjecho-Slowakije, zilver was voor Hongarije terwijl de U.S.A. zich moest tevreden stellen met brons.

Na hun terugkeer in België werden onze beide meisjes gehuldigd. Deze huldiging ging door in het 'Badenpaleis' ter gelegenheid van het jaarlijkse zomerzwemfeest van O.S.C.. Van de beide

Oostendse keurturnsters geen woord in de lokale pers, alleen nog dit: "Zij (de keurturnsters) namen geen deel aan de kampioenschappen in Luik wegens overtraining".

Met dank aan Y. VANDEKERCKHOVE voor haar spontane medewerking.

Noten:

- (1) In dat jaar werden er voor het eerst lijsten van de overwinnaars opgesteld.
- (2) In de Griekse mythologie de oppergod, de beschikker van alles wat op de wereld voorvalt.
- (3) Uiteindelijk zouden deze cijfers opgedreven worden naar meer dan 170 landen met negenduizend deelnemers (Barcelona 1992).
- (4) O.S.C.: gesticht in 1922.
- (5) O.T.V.: NOORDZEE gesticht in 1927.
- (6) Zij was de eerste vrouw aan wie deze Nationale Trofee werd toegekend. In tegenwoordigheid van haar ouders, Y. VANDEKERCKHOVE, haar trainer E. EVERAERT en talrijke prominenten werd haar door de Brusselse burgemeester VANDENMEULEBROUCKE, de fel begeerde trofee overhandigd.
- (7) E. EVERAERT is ook nog oefenmeester geweest van de jeugd ploegen van de voetbalafdeling van K.V.G.O. (tVégé) en behaalde in de loop van het voetbalseizoen 1932-33 de kampioenstitel met de cadetten A. Tijdens het volgende voetbalseizoen eindigde zijn cadettenploeg A nogmaals eerste in hun reeks, terwijl de cadetten B zich moesten tevreden stellen met een 2e plaats.
- (8) M.T. DEGRYSE, M.L. INGELBRECHT, G. VANDERWAL en R. GODDEMAER waren de uitverkorenen.
- (9) Watermetingen zouden hoogstwaarschijnlijk aangewezen hebben dat de bacteriologische normen overschreden waren en dat het zaak was een zwemverbod op te leggen.
- (10) Vanaf 1900 had de Zweedse gymnastiek het monopolie verworven in de schoolse lichamelijke opvoeding. Bij nazicht van de resultaten van de O.S. stelt men echter vast dat Zweden, turnland bij uitstek, geen noemenswaardige overwinningen behaald heeft.
- (11) Ingehuldigd op 23 april 1923 met een capaciteit van 100.000 toeschouwers en een kostprijs van 750.000 pond. Het was jarenlang het Mekka van de nationale voetbalploeg waar ieder jaar, in de loop van de maand mei, de Engelse Cup Final wordt gespeeld. De eerste Cup Final, Bolton Wanderers - Westham eindigde op 2-0. Voor de aanvang van deze wedstrijd werd het voetbalterrein overrompeld door duizenden toeschouwers.
- (12) De zwemproeven gingen door van 29 juli tot 7 augustus in de Empire Pool van Wembley Stadion terwijl de turnsters en turners optraden van 9 augustus tot 11 augustus in de Empress Hall van Earls Court.

Literatuur:

1. Het Laatste Nieuws en De Zeewacht van 1948.
2. De Olympische Spelen en België (Belgisch Olympisch en Interfederaal Comité).
3. Die Olympischen Spiele 1936.
4. Chronicle of the 20th Century.
5. Keizers - Koninginnen - 100 jaar sport in België.

Alle korte films van Raoul SERVAIS uit op DVD

Het quasi integrale werk van de in 1928 geboren Oostendenaar, regisseur, scenarist en producent Raoul SERVAES werd zopas door de Brusselse vzw Folioscope op DVD uitgebracht. Folioscope is de organisatie die ondermeer het Animatiefestival, dat jaarlijks te Brussel plaatsvindt, onder zijn hoede heeft.

Voor de DVD werden kosten noch moeite gespaard om van dit kleinood een pareltje van archiveringskunst te maken: zo werden alle films gerestaureerd door middel van het digitale remastering-programma Archangel in de Studio l'Equipe (Brussel). Dat programma komt de beeldstabiliteit zeer ten goede, herstelt de oorspronkelijke pelliculekleur, reduceert de korrel en verwijdert krasjes. Met het oog op de buitenlandse distributie is ook nog een drietalige ondertiteling voorzien. Doch het zijn niet alleen deze verbeteringen die deze DVD doen uitstijgen boven een gewone VHS - kopie.

Bovenop de maatschappijkritische meesterwerkjes (o.a. *Chromophobia* 1965 - Leeuw van San Marco, Festival van Venetië en *Harpya* 1979 - Gouden Palm, Festival van Cannes en 8 andere kortfilms), is veel aandacht besteed aan de zogenaamde extra's: Raoul SERVAIS zelf onthult de geheimen van zijn Servaisgrafie, geeft zich over aan een ABC - interview, waarbij hij graag uitleg verschaft bij een aantal sleutelwoorden beginnend met een letter uit het alfabet. Verder krijgen we fragmenten uit zijn andere films te zien, bijvoorbeeld uit zijn lange speelfilm *Taxandria*.

En naast foto's uit zijn persoonlijke collectie, stond het VRT - archief de documentaire uit de serie *Oude Meesters*, gewijd aan SERVAIS, af voor reproductie op de DVD. De animatiekunst verschilt daarin van de klassieke film dat het in de eerste plaats om een zeer arbeidsintensieve discipline gaat (Servais geeft in de extra's deemoedig toe, dat het dikwijls ten koste was van zijn eigen familiale leven). Dit levenswerk is nu gebundeld op een luttel digitaal schijfje (alles samen goed voor bijna 180 minuten), verbluffend door zijn kwaliteit, door zijn volledigheid en tegelijk ook door zijn verscheidenheid in de keuze van het bonusmateriaal.

DVD SERVAIS Alle kortfilms - distributie boomerang pictures

Verkrijgbaar in de betere videozaak of bij de Internationale Boekhandel, A. Buylstraat, Oostende.

Patrick VANSLAMBROUCK
Servaisstichting

Aanmerkingen bij "EEN ZICHT OP OOSTENDE" van R. WEISE

door Jean BECKMANN

Het weze mij toegelaten enige aanmerkingen te formuleren. Bij het lezen van de bijdrage van Rudolf WEISE in het maandblad DE PLATE van de maand september (1) vielen mij enige onnauwkeurigheden op.

Beginnen wij bij "DE MOLENS"

Auteur citeert hier 2 molens op de westkant en 1 molen op de oostkant van de stad. Wat auteur denkt te zien op het schilderij zijn voornamelijk 2 Westmolens. Mijns inziens ziet hij 1 Westmolen en de Noordmolen. De tweede Westmolen bestond in 1650, toen het schilderij werd gemaakt, gewoon niet. Auteur beroept zich op een stadsplan van A. Sanderus en J. Blaeu (2). Mogelijks heeft de tekenaar zich hier miskeken want hij ziet twee molens aan de westkant van de stad maar ziet de molen in het noordwesten (de Noordermolen) niet. Alles heeft te maken met de gezichtshoek waaruit men zijn observaties verricht. Tot hier blijft mijn argumentatie niettemin wat te eenvoudig.

Daarom ging ik te rade bij Daniel FARASYN (3). Volgens deze geprezen Oostende-kenner verrees een eerste molen (na het Beleg van Oostende) ten oosten van de stad in 1605, de Oostmolen, ongeveer in het midden van het huidige Vissersplein. Een tweede molen, de Westmolen, werd opgericht ten zuiden van de Westpoort, slechts enkele maanden later. Nu zou het tientallen jaren duren voor een derde molen werd opgericht op het bolwerk aan de Vlaanderenstraat, de Noordmolen. Daniel FARASYN ontkent niet dat er een tweede molen werd opgericht ten noorden van de Westpoort, maar bevestigt dit ook niet. Het blijft bij een mogelijkheid. Enkel zegt hij dat er in november 1782 een molen werd opgericht aan de voet van de "IJsput".

Een tweede onderzoek betrof de plaats van waaruit het doek werd geschilderd. Hier kwam ik tot de conclusie dat de kunstenaar zich moest bevinden ten westen van de stad, ergens langs de Duinenweg of in de duinen tussen Oostende en de St.-Albertusschans te Mariakerke. Tot die conclusie was R. WEISE ook gekomen. Enkel van op die plaats kon men de "Skyline" waarnemen met alle referentiepunten zoals op het schilderij. Gaat men meer zuidelijk zijn schildersezal neerzetten, ergens tussen de St.Isabellaschans en Oostende, dan zou men eerst de kerk zien, dan de Oostmolen, nu eerst de toren van het stadhuis en dan pas de Westmolen en de Noordmolen.

Een derde onderzoek was meetkundig. Aan de hand van een op schaal gedrukt plan van Oostende, kon ik de afstand aflezen tussen de Peperbusse (de toenmalige kerktoren) en de toren van het toenmalige stadhuis (het tegenwoordige Feestpaleis op het Wapenplein), = ongeveer 350 m in vogelvlucht. De afstand tussen die laatste toren en de noordkant Vlaanderenstraat, waar het bolwerk van de molen stond = ongeveer 290 m. Op het schilderij zijn die afstanden duidelijk in te schatten. Aan de Westpoort tenslotte was de afstand tussen de twee bastions ongeveer 130 m. De Westpoort stond halverwege tussen de twee bastions en de op het plan Sanderus voorkomende molens. Dus de afstand Westmolen-Westpoort en Westpoort-tweede molen bedroeg maximaal 65 m. Op het schilderij is die tweede molen bijgevolg niet te zien. Afhankelijk van de plaats waar de kunstenaar zijn werk uitvoerde, kon die tweede molen, zo hij bestond, de toren van het stadhuis aan het zicht onttrekken.

Nu "het hoofdmenu": DE ST.-MAARTENSKERK

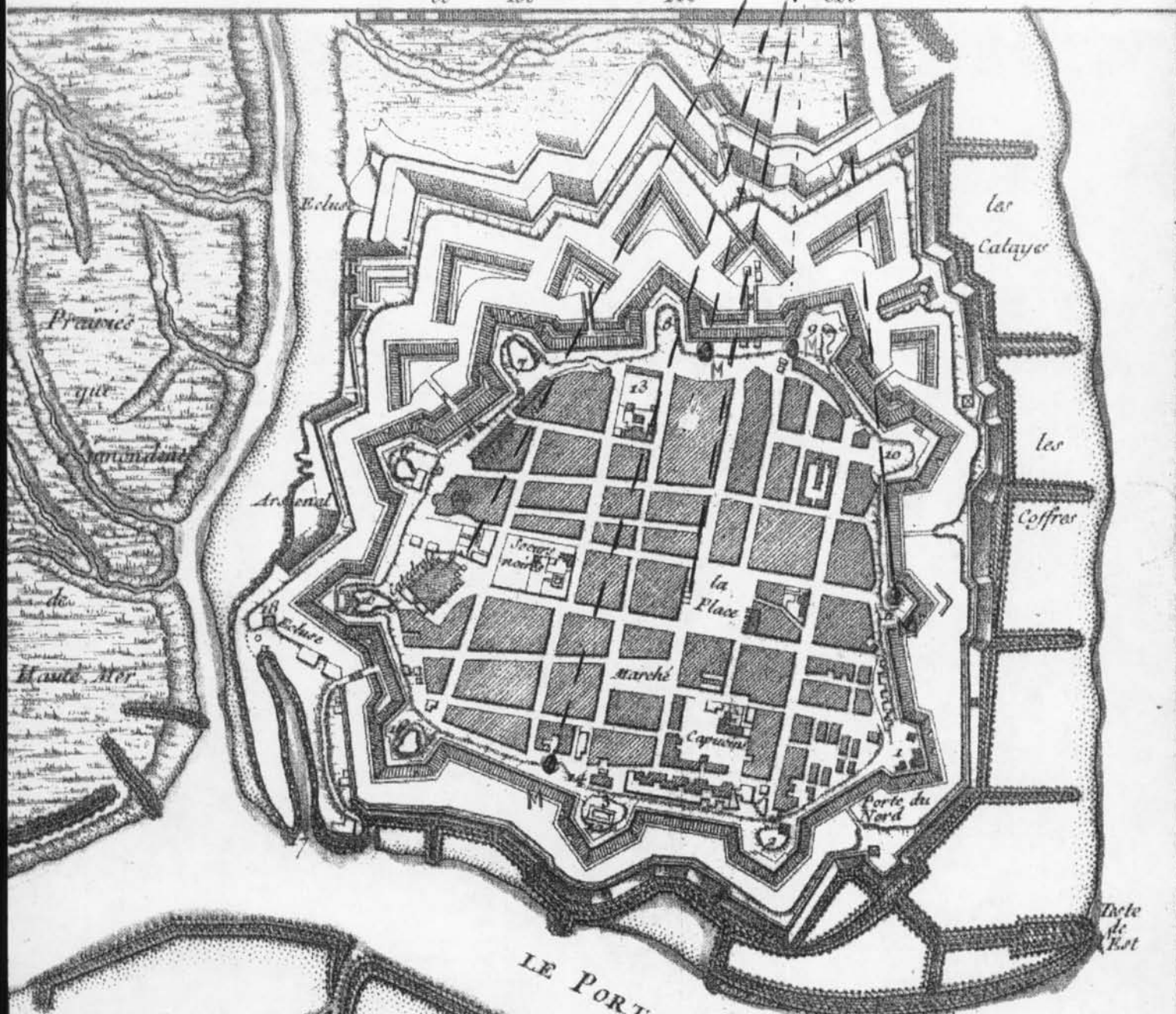
Rudolf WEISE heeft het in zijn bijdrage over een St.-Maartenskerk. Laten we duidelijk zijn: een St.-Maartenskerk heeft in Oostende nooit bestaan. De enige parochiekerk in Oostende (Nieuwe Stad, sinds 1395) was de St.-Pieterskerk, gebouwd in 1436-1438 (4) en herbouwd in 1476-1478 (5).

Kunstenaar by de.
Albertuswyk

PLAN D'OSTENDE

Echelle de trois cent Toises.

50 100 200 300

RENGOI.

1. Bastion de la Plate-forme.	11. Bast. de Martin Clu
2. Bast. Nouveau.	12. Magazins.
3. Bast. des Lanternes.	13. Filles de la Conception.
4. Bast. du Ponton.	14. Hopital.
5. Bast. de l'Ecluse.	15. Corderies.
6. Bast. des Arbois.	16. Faux douxes.
7. Bast. de Babilone.	17. Crique S ^{te} Catherine.
8. Bast. de la Floride.	18. Grande Ecluse ou Canal de Plaschendael.
9. Bast. de la Glaciere.	
10. Bast. de la Cassette.	

Gerestaureerd na 1604. Tot nog toe éénbeukig, werd driebeukig rond 1640. Brandde af in 1712, werd hersteld en brandde opnieuw af in 1896.

Waar komt de vermelding St.-Maartenskerk vandaan? Hier ging ik eerst te rade bij C. LOONTIENS (6) destijds stadsarchivaris en bibliothecaris van Oostende. Uit zijn bijdrage over het onderwerp, het volgende:

"...Een eerste nieuwe klok zou in 1609, op Goede Vrijdag 17 april opgehangen worden in aanwezigheid van Gewijde Stassart, pastoor van Brugge, die de klok wijdde. Aan welken Heilige werd deze eerste klok toegewijd? Aan Sint.-Pieter, denkt ge? Neen, aan Sint.-Maarten, die dus wel de schutspatroon was van de parochie..."

C. LOONTIENS ging op zijn beurt te rade bij Oostende-kenner bij uitstek E. VLIETINCK, die over het onderwerp een artikel publiceerde (7). Hier zegt hij het volgende:

"...de makers van de oude plans onzer stad zijn eenvoudig gemist. Waarschijnlijk hebben zij de klok met de kerk verward - het deel met het geheel...- Missen is menselijk..."

Ik kan mij slechts aansluiten bij deze twee stadskenners. Het valt mij op dat nooit één andere historicus, naar mijn weten, een bijdrage heeft gepubliceerd over een mogelijke St.-Maartenskerk. Zelfs J. BOWENS (8) niet. Enkel op stadsplattegronden komt een St.-Maartenskerk meermaals voor.

Laten we de plattegronden eens bekijken.

Verbouwe 258. Plan SANDERUS (9). "Flandria Illustrata, 1641". In de legende onder A: "St.-Maartenskerk".

Verbouwe 297. Plan J. B. NOLIN 17e eeuw, Parijs (10). Legende van 17 nummers met onder 14: "Église Saint-Martin".

SAO: PT/GO51. 1659 (11). "Oostende uit het Oosten gezien". Geen legende. Enkel boven de kerk geschreven in het Duits: "St.-Peter und Pauli".

SAO: KP/GO15. 1660 (12). Legende van vijf nummers waaronder 1 St.-Martens-Kerck. Wat hier opvalt, is de duidelijkheid waarmee de kerk staat afgebeeld. Is driebeukig. De gebouwen der Oratorianen zijn ook goed weergegeven.

SAO: KP/H081. 1706. C. HOPPACH (13). De legende in het Frans met onder 25: La Grande Église en onder 26: Les Pères de l'Oratoire.

Verbouwe 318. Plan G. BODENEHR (14). 1720. Duits. Naar mijn mening een bijgewerkte versie van het grondplan van J. B. NOLIN. Parijs. (Verbouwe 297). Geen legende, enkel St.-Martin, (in het Frans geschreven).

Verbouwe 327. J. en R. OTTENS (15). 1738 Amsterdam. Ned. "Grondtekening der stad Ostende". Legende van 43 nummers waaronder 33: De Groote Kerk en 34: De St.-Martens Kerk.

SAO: KP: H099. Matheas SEUTTER (16), 1740. Duits. De legende geeft onder Q waar de pastorie en de gebouwen van het Oratorium moeten staan aan: Grote Kerk en onder R: Sint Maartenskerk.

SAO: KP/G030 (17). Parijs. 1742. Recueil contenant des Cartes nouvelles. Geen legende. De kerk en de gebouwen der Oratorianen duidelijk getekend.

OHP8/0826 en/of 0827. Pro Civitate en D. FARASYN (18). 1750. "Plan in reliëf van Belgische steden". (Franse editie) blz. 148. Legende 46: La Grande Église S. Pierre (et Paul), 49 La Cure = Pastorie.

SAO: KP/F038 (19). 1764. BELLIN; Frans; Bij de kerk: "Cathédrale". Gebouwen der Oratorianen duidelijk weergegeven.

SAO: KP/G022 (20). Onbekend. Geen datum. Legende onder 25: St.-Martins Kercke. Deze lijst van plattegronden is zeker niet volledig.

Op de 12 doorgenomen plattegronden komt St.-Maartens Kerk 7 maal voor, dit vooral op plannen van 1641 tot 1740, waaronder bijgewerkte kopieën. St.-Petrus en Paulus 2 maal. Grote Kerk 1 maal, 2 verscheidene kerken 2 maal. 1 maal wordt Kathedraal gebruikt.

Om mijn studie geloofwaardiger te maken, ging ik nog te rade bij de Zwarte Zusters, die hebben de periode 1609-1800 meegemaakt en lieten ons een manuscript achter (21). In 1712 werd hun kerk zelfs de parochiekerk van Oostende na het afbranden van de Hoofdkerk. Nergens in hun teksten is er sprake van een St.-Maartenskerk.

Nog niet tevreden, consulteerde ik het werk van R. VANCRAEYNEST (22), nog zo een excellente Oostendekenner, die behandelde in detail het werk der Oratorianen = (o.a. het werk van de pastoors der parochiekerk). Nergens in zijn werk is er sprake van een St.-Maartenskerk. Wel vindt men in zijn werk de namen "Parochiale Kerk - Parochiekerk - SS. Petrus en Paulus Kerk".

Tot slot een kleine anekdote. In mijn opzoeken kwam ik wel een St.-Maartenskapel tegen in de Kapellestraat (23). Dit gepubliceerd door een gewaardeerde auteur van bij ons.

Maar zoals E. VLIETINCK zelf zegde: "Missen is menselijk". Mogelijks hoor ik daar ook bij!

VERWIJZINGEN

- (1) Rudolf WEISE. "Een Zicht op Oostende". Maandblad DE PLATE september 2004, blz. 190-192.
- (2) A. SANDERUS. Flandria Illustrata, 1641. Deel I blz. 310-311.
Stadsarchief KP/H. 94. Verbouwe 258.
- (3) OHP8/1471. Daniël FARASYN "Oostendse Molens". Maandblad DE PLATE, 1978.Jrg. 7, nr. 9, blz. 11-12.
- (4) OHP8/1278. Edw; VLIETINCK "Het Oude Oostende...", blz. 40, 1^e kolom.
- (5) OHP8/1726. C. LOONTIENS een St.-Maartenskerk te Oostende. DE PLATE, XIX.1990, blz. 248-253.
- (6) OHP8/0765. J. BOWENS "Nauwkeurige beschrijving der oude en beroemde zeestad...Oostende". Herdruk Oostende 1981, deel 1, blz. 22.
- (7) Edw. VLIETINCK, De Zeewacht, november 1933.
- (8) OHP8/0765. J. BOWENS "Nauwkeurige beschrijving der oude en beroemde zeestad... Oostende". Herdruk Oostende 1981.
- (9) OHP8/5969. P. LOMBAERDE (red.), "Met grof Geschut", Oostende: Stad Oostende en Stichting Vlaams Erfgoed 1999, blz. 59.
- (10) OHP8/0892. R. LAURENT "De havens aan de Kust en aan het Zwin doorheen oude plannen en luchtfoto's", Brussel 1986, Rijksarchief.
- (11) O. DEBAERE. Stedenatlas Oostende, afb. 49. Oostendse Historische Publicaties 9. Stadsarchief Oostende.
- (12) O. DEBAERE. Stedenatlas Oostende, afb. 47. Oostendse Historische Publicaties 9. Stadsarchief Oostende.
- (13) O. DEBAERE. Stedenatlas Oostende, afb. 59. Oostendse Historische Publicaties 9. Stadsarchief Oostende.
- (14) Maandblad DE PLATE 1985, blz. 57.
- (15) Maandblad DE PLATE 1987, blz. 87.
- (16) O. DEBAERE. Stedenatlas Oostende, afb. 57. Oostendse Historische Publicaties 9. Stadsarchief Oostende.
- (17) O. DEBAERE. Stedenatlas Oostende, afb. 58. Oostendse Historische Publicaties 9. Stadsarchief Oostende.

- (18) OHP8/0826 en 0827. D. FARASYN "Belgische Steden in Reliëf". Brussel Pro Civitate, 1965, blz. 139-162.
- (19) O. DEBAERE. Stedenatlas Oostende, afb. 62. Oostendse Historische Publicaties 9. Stadsarchief Oostende.
- (20) O. DEBAERE. Stedenatlas Oostende, afb. 63. Oostendse Historische Publicaties 9. Stadsarchief Oostende.
- (21) Anoniem Manuscript. "De Historie van het Klooster der Zwarte Zusters te Oostende". Oostende, DE PLATE 1983-1987.
- (22) OHP8/4413. R. VANCRAEYNEST en A. DE GROEVE "Onze-Lieve-Vrouw College Oostende". Onderdeel: College der Oratorianen 1653-1796.
- (23) OHP8/1055. Omer VILAIN "Langs 't hard zand: kleine Oostendse histories". Oostende, eigen beheer, 1973.

Verklaring der afkortingen:

SAO : Stadsarchief Oostende.

KP: Kaarten en Plannen.

OHP: Oostendse Historische Publicaties.

OHP8: Bibliografie van de geschiedenis van Oostende

OHP9: Stedenatlas Oostende

LIDGELD 2005

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor het jaar 2005 als volgt vastgesteld:

Aangesloten lid:	11 Euro
Steunend lid:	15 Euro
Beschermend lid: vanaf	25 Euro

Enkel zij die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 31 oktober) vinden hierbij een stortingsbulletin.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

MUZIEKPARTITUREN UIT DE 19^e EEUW

door Omer VILAIN

In het nummer van maart 2003 lieten wij een bijdrage verschijnen onder de titel "De Muziekpartituren 'Ostende' uit de 19e eeuw".

Nimmer hadden wij een dergelijke muziekpartituur van een andere Belgische badplaats gevonden. Tot wij op de laatste grote rommelmarkt op het Zand te Brugge er één aantroffen.

De titel luidt: "La Westendaise"; danse nouvelle; musique de T. VALDURY; théorie de J. QUESNEL. Edition G. BEYER, Gand. (Illustratie van Jean GOUWELOOS, voorstellend een jonge vrouw naar de zee en het strand kijkend vanuit de duinen).

Wij vinden de afdruk van de litho-affiche terug in "Affiches van de Belgische Kust: 1890-1950" gepubliceerd door M. VAN DE WIELE met tekst van Marie-Louise BERNARD volgens de collectie van Roland FLORIZOONE.

Bij de tekst lezen we: litho J.E. GOOSSENS (1897). Verscheen insgelijks op de kaft van een architectentijdschrift "Le Cottage"; de illustratie verscheen ook op folders van de badplaats Westende, als versiering op het titelblad van "Westendia" en er werden ook prentkaarten gedrukt met steeds diezelfde mooie afbeelding.

De datum van de affiche is 1897. De muziekpartituur waarschijnlijk van 1898 of iets erna.

VERBETERING

Op blz. 2004-211 van ons tijdschrift, onder de 1ste foto lezen:
"Zicht op het Albertpark te Mariakerke ca. 1908".

Op blz. 2004-212 van hetzelfde tijdschrift, onder de 2^e foto lezen:
"De mooie wandeltuin bij de Koninklijke Gaanderijen ca. 1907".

AANVULLING

Als verlate reactie op E. Smissaerts artikel over het Koninklijk Chalet verschenen in ons tijdschrift laat dhr. Ivan Van Hyfte ons het volgende weten:

“In de lezenswaardige artikelenreeks over de Koninklijke Villa laat auteur Emile Smissaert zich ontvallen dat hij geen sporen heeft gevonden van koning Leopold III en Prinses Lillianes aanwezigheid (De Plate, 2004, p. 151).

Mag ik melden dat het boek “Dans la main du géant” (een werk over Edmond CARTON de WIART als secretaris van Leopold II) van Jean-Richel BRUFFAERTS op p. 160, een foto publiceert van ondermeer Leopold III en zijn Oostendse echtgenote, op het balkon van het koninklijk verblijf.

Bewuste foto komt uit de collectie barones de la KETHULLE de RYHOVE, dochter van deze nauwe kabinetsmedewerker van de koning”.

Met dank aan dhr. Van Hyfte

PUBLICATIE

Ons lid en medewerker, Rudolf WEISE, schreef een heemkundig werkje over “De schorre van Lisseморis en de oude Vuurtorenwijk”: 69 blz. - 26 blz. illustraties - ingebonden.

De oplage is beperkt en het werkje wordt verkocht aan de prijs van € 15 (kostprijs).

Het werkje is niet in de handel verkrijgbaar; dus even een telefoontje naar 059/322701.

VERGEET DE VIERING VAN ONS 50-JARIG BESTAAN NIET

OP ZATERDAG 27 NOVEMBER 2004

**IN DE ZAAL IRIDIA
WELLINGTONSTRAAT 1
OOSTENDE**

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2004

- Elke zaterdag
- Van 20 december 2003 t/m 04 januari 2004 (gesloten 23, 25 en 30 december en 01 januari)
- Van 21 februari t/m 29 februari (gesloten 24 februari)
- Van 03 april t/m 19 april (gesloten 06 april)
- Van 20 mei t/m 23 mei
- Van 12 juni t/m 13 september (gesloten elke dinsdag)
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 2 november)
- Van 26 december t/m 09 januari (gesloten 25 en 28 december 2004, 01 en 04 januari 2005)

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

Onze prijs = uw profijt
Uw kleurenfoto's manueel
afgewerkt volgens de
moderuste technologie
met multi-scanner

**COCK
CAMERA
SERVICE**

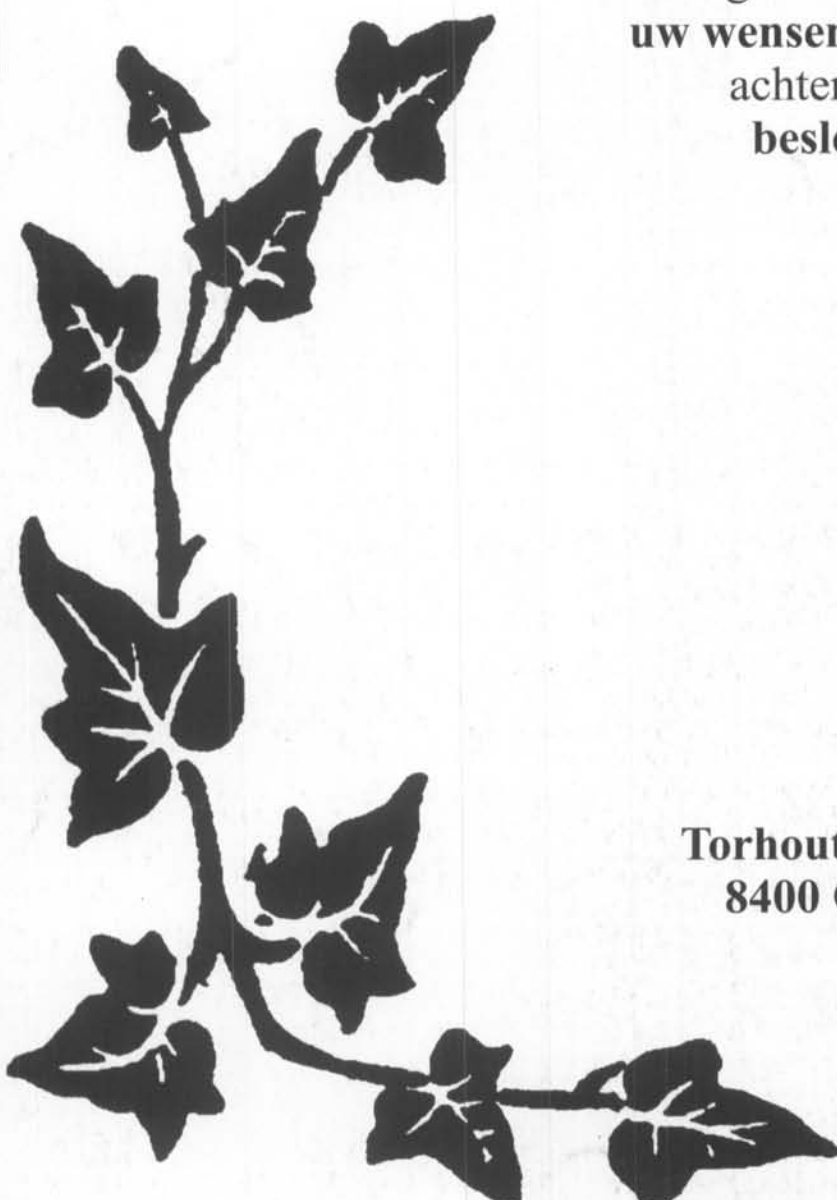
Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

Waar kwaliteit nog
vakmanschap is

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53